

Bijlage III Flora en Fauna

Notitie

Opdrachtgever: A. Kaashoek
KAAders Stadsadvies

Auteur: S. Jaarsma en A. de Baerdemaeker

Betreft: Quick scan Oostgaag 27, Maasland

Projectnummer: 1333

Datum: 28 september 2015

Status: Definitief

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In het kader van geplande ruimtelijke ingrepen op de locatie Oostgaag 27 te Maasland (Figuur 1) heeft Bureau Stadsnatuur een ecologische voorstudie (een zogenaamde quick scan) uitgevoerd. Het gebied bestaat uit voornamelijk uit begraasde weilanden, diverse poldersloten en een oude veestal (Figuur 2). Twee van de poldersloten zullen worden gedempt en de veestal zal worden gesloopt. Het bouwvlak zal voor nieuwbouw worden vergroot.

Middels de quick scan is onderzocht in hoeverre de plannen mogelijk in conflict zijn met de verbodsbepalingen genoemd in de Flora- en faunawet (Ffwet). Soorten die onder de Ffwet vallen zijn beschermd. Hiervoor geldt dat voor bepaalde handelingen die voor hun voortbestaan op een locatie een risico betekenen, gewerkt moet worden volgens een goedgekeurde gedragscode en/of een ontheffing ex artikel 75 van de Ffwet moet worden aangevraagd. Zie voor een toelichting hierop de paragrafen in de bijlage, onder 'Wettelijk kader'.

Figuur 1. Projectlocatie Oostgaag 27 te Maasland, met rood omlijnd de locatie van de geplande ruimtelijke ingrepen.

Methodiek

Op 11 september 2015 is het plangebied bezocht door een medewerker van Bureau Stadsnatuur. Hierbij is onderzocht:

- of het gebied potentie heeft als leefgebied van soorten met een beschermde status volgens de Flora- en faunawet;
- voor welke functies het onderzoeksgebied voor betreffende soorten in aanmerking komt;
- of vervolgonderzoek naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna nodig is.

Figuur 2. De projectlocatie met de te dempen sloten en de te slopen veestal.

Resultaten

Flora

Het gebied heeft een agrarische bestemming. Er is weinig diversiteit aan flora aanwezig. Voor beschermde soorten die zijn aangepast aan stenige milieus, zoals enkele soorten muurvarens, voorziet het plangebied niet in geschikte standplaatsen. Ook orchideeën en overige wettelijk beschermde plantensoorten (Ffwet tabel 2 of tabel 3) worden, gelet op de terreingesteldheid, uitgesloten en op korte termijn niet verwacht.

Ongewervelden

Voor ongewervelden zijn geen potenties voor relevante soorten te verwachten op basis van verspreiding en habitat onder de huidige omstandigheden (Cuppen *et al.* 2006). Het voorkomen van de strikt beschermde zoetwaterslak, de Platte schijfhoren *Ansis vorticulus*, is niet te verwachten op basis van de kwaliteit van het water.

Vissen

Het is bekend dat de beschermde vissoorten Bittervoorn *Rhodeus amarus* en Kleine modderkruiper *Cobitis taenia* aanwezig zijn in de regio (Kranenbarg *et al.* 2015). Vanwege de habitatvoorkeuren van Bittervoorn is

deze soort niet in de te dempen sloten te verwachten. Het voorkomen van Kleine modderkruiper is echter niet op voorhand uit te sluiten. Deze soort is beschermd in tabel 2 van de Ffwet.

Amfibieën en reptielen

Op basis van verspreiding (Creemers & van Delft 2009) is er alleen potentie voor de strikt beschermde Rugstreeppad (*Epidalea calamita*). Andere soorten zoals de Heikikker *Rana arvalis* en Kamsalamander *Triturus cristatus* zijn in de regio afwezig. Het plangebied is echter niet geschikt als leefgebied voor de Rugstreeppad. Wel moet tijdens de werkzaamheden voor algemene soorten uit tabel 1 van de Ffwet de zorgplicht worden nagekomen.

Zoogdieren

Er zijn geen potenties voor vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren in het projectgebied aanwezig, vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied onder de huidige omstandigheden. De bebouwing heeft geen spouwmuren en voorziet niet in spleten die geschikt kunnen zijn als potentieel leefgebied voor vleermuizen. Ook zijn er geen bomen met holtes aanwezig die potentie bieden voor boombewonende vleermuizen. Het plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor de beschermde Noordse woelmuis *Microtus oeconomus* en Waterspitsmuis *Neomys fodiens*. Voor overige beschermde soorten zoogdieren zijn vanwege hun verspreiding geen potenties. Wel moet tijdens de werkzaamheden voor algemene soorten uit tabel 1 van de Ffwet de zorgplicht worden nagekomen.

Vogels

Er zijn geen potenties voor vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels in het plangebied aanwezig onder de huidige omstandigheden. Voor Gierzwaluw *Apus apus* en Huismus *Passer domesticus* voorziet de bebouwing niet in geschikte nestplekken. Ook voor soorten als de Kerkuil *Tyto alba* en de Steenuil *Athene noctua* zijn binnen de bebouwing geen geschikte nestplaatsen dan wel sporen van aanwezigheid aangetroffen. Ook voorziet het plangebied niet in bomen of oud struweel voor soorten als Buizerd *Buteo buteo*. Wel kunnen algemenere vogelsoorten het plangebied tijdens het broedseizoen gebruiken als nestgelegenheid. Alle nesten van inheemse vogelsoorten zijn gedurende het broedseizoen strikt beschermd.

Conclusies

Op basis van het voorgaande worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschermde vissoort Kleine modderkruiper komt potentieel voor in het water binnen het plangebied;
- Het voorkomen van strikt beschermde vaatplanten is uitgesloten;
- Het voorkomen van strikt beschermde invertebraten is uitgesloten;
- Het voorkomen van strikt beschermde amfibieën en reptielen is uitgesloten;
- Het voorkomen van strikt beschermde zoogdieren is uitgesloten;
- Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten van vogels is uitgesloten;
- Vogels met niet-jaarrond beschermde nesten kunnen nestelen in het plangebied.

Aanbevelingen

Op basis van de getrokken conclusies worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Voer voor aanvang van de werkzaamheden nader onderzoek uit naar de aanwezigheid van Kleine modderkruiper in het plangebied en maak bij de uitvoering gebruik van een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode voor ruimtelijke ontwikkeling. Voor de Kleine modderkruiper geldt dan een vrijstelling;
- Voor overige soortgroepen hoeft geen nader onderzoek te worden uitgevoerd;
- Zorg dat voor meer algemene soorten uit tabel 1 van de Ffwet de zorgplicht wordt nagekomen gedurende de werkzaamheden;
- Ontheffing voor het verstoren van vogelnesten is niet te verkrijgen. Er zal daarom gewerkt moeten worden volgens een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Hierin staan onder meer maatregelen die het onnodig verstoren van vogels tijdens de broedtijd voorkomen. Deze periode loopt grofweg van 1 maart tot en met 1 augustus.

Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Cuppen, J.G.M., B. Koese & H. Sierdsema 2006. Distribution and habitat of *Graphoderus bilineatus* in the Netherlands (Coleoptera: Dytiscidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen: 24: 29-40.
- Kranenbarg, J., R.P.J.H. Struijk, M. Schiphouwer, J. Bergsma, K. Dideren & J.E. Herder. 2015. De vissen van Zuid-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen en Bureau Waardenburg, Culemborg.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage - wettelijk kader

Verbodsbepalingen

De van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren worden beschermd door de Flora- en faunawet (Ffwet), die in 2002 van kracht geworden is. De soortbeschermingsbepalingen uit de Europese richtlijnen Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Ffwet geïmplementeerd. Deze bescherming dient ervoor te zorgen dat zeldzame en bedreigde soorten niet in aantallen afnemen of uit Nederland verdwijnen. De bescherming in de Ffwet wordt geregeld middels een aantal verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 13):

- artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- artikel 9:* Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- artikel 10:* Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (zie onderstaande paragraaf) van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- artikel 12:* Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- artikel 13:* Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Voortplantingsplaatsen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 worden bijvoorbeeld verblijven van vleermuizen of voortplantingswateren van de Rugstreeppad *Bufo calamita* gerekend. Ook de functionele omgeving van een verblijf kan een beschermde status hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor migratie- en vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen indien deze van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau.

Alle inheemse broedvogels en hun nesten mogen niet worden verstoord tijdens het broeden. Voor enkele vogelsoorten geldt dat de broedlocaties dermate belangrijk zijn voor de soort dat deze jaarrond zijn beschermd, dus ook buiten het broedseizoen zijn hier de verbodsbepalingen van artikel 11 van kracht. In 2009 is een aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogels opgesteld (Ministerie van LNV 2009). Deze jaarronde bescherming krijgen bijvoorbeeld nesten van honkvaste koloniebroeders, nesten van anderszins zeer honkvaste soorten, soorten afhankelijk van bebouwing of vogels die ieder jaar gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om boomnesten die worden gebruikt door roofvogels en uilen, waaronder Buizerd *Buteo buteo* en Ransuil *Asio otus*, en vogels die aan menselijke bebouwing zijn gebonden als Gierzwaluw *Apus apus*, Huismus *Passer domesticus* en Kerkuil *Tyto alba*. Wanneer bij werkzaamheden de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats gegarandeerd kan worden is geen ontheffing nodig. Wanneer dit niet mogelijk is dient ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregimes

Het soortbeschermingsdeel van de Europese Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet is een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren opgenomen waarop de hier boven genoemde verbodsbepalingen van toepassing zijn. Later zijn deze soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Deze driedeling is als volgt:

- Tabel 1. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (de zogenaamde lichte toets).
- Tabel 2. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).
- Tabel 3. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 en de soorten vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onder meer alle Nederlandse vleermuissoorten) wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Gunstige staat van instandhouding

Het criterium 'gunstige staat van instandhouding' is van toepassing wanneer soorten uit tabel 2 en 3 van de Ffwet of Bijlage IV van de Habitatrichtlijn voorkomen, op locaties waar activiteiten gaan plaatsvinden die een wezenlijk negatief effect kunnen hebben op de aanwezige populaties van deze soorten. Deze 'gunstige staat van instandhouding van de soort' mag niet in het geding komen. Voorwaarden waaraan hiertoe voldaan

moeten worden staan in de Habitatrichtlijn benoemd. De 'staat van instandhouding' wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op langere termijn in stand te houden.

Mitigatie & Compensatie

Voor eventueel verlies van leefgebied van beschermde soorten op plaatsen waar ruimtelijke inrichting of ontwikkeling plaatsvindt, dient compensatie plaats te vinden, hetgeen kan inhouden dat er elders geschikt leefgebied wordt gecreëerd ten gunste van de soort. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen te worden genomen waarmee de schade aan de aanwezige populatie tijdens werkzaamheden wordt beperkt.

Zorgplicht

In de Ffwet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2), een algemeen geldende fatsoensnorm voor de omgang met flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen zo weinig mogelijk nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. Wanneer men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat werkzaamheden nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen hebben, dient men dit, mits redelijkerwijs mogelijk, te vermijden of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien onvermijdelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

De genoemde drie items: mitigatie, compensatie en Zorgplicht, zijn algemene voorwaarden ter verkrijging van een eventuele ontheffing van de verbodsbepalingen in de Ffwet.